

Sygn. akt I ACa 564/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Elżbieta Kuczyńska (spr.)
Sędziowie	:	SA Irena Ejsmont - Wiszowata SO del. Grażyna Wołosowicz
Protokolant	:	Sylwia Radek - Łuksza

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. M.**

przeciwko **Spółdzielni (...) w B.**

o stwierdzenie nieważności uchwał ewentualnie o uchylenie uchwał

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 22 czerwca 2012 r. sygn. akt I C 311/11

uchyla zaskarżony wyrok w całości znosząc postępowanie w sprawie i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

UZASADNIENIE

Powód J. M. w pozwie wniesionym przeciwko Spółdzielni (...) w B. domagał się stwierdzenia nieważności uchwał organów spółdzielni, a mianowicie:

- 1) uchwały Rady Nadzorczej pozwanej Nr (...) z dnia 22 listopada 2010r. o powołaniu w skład Zarządu (...) niebędącego członkiem spółdzielni,
- 2) uchwały Nr (...)z marca 2011r. Zarządu o zwołaniu na dzień 14 kwietnia 2011r. Walnego Zgromadzenia,
- 3) uchwały Nr(...) z dnia 14 kwietnia 2011r. Walnego Zgromadzenia o przyjęciu sprawozdania z działalności Zarządu Spółdzielni za rok 2010 i udzielenia absolutorium K. N. (1),

4) uchwały Nr(...) z dnia 14 kwietnia 2011r. Walnego Zgromadzenia w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania z działalności Rady Nadzorczej w roku 2010r.,

5) uchwały Nr (...) z dnia 14 kwietnia 2011r. Walnego Zgromadzenia w sprawie zapoznania się z wynikami działalności gospodarczej i zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2010r.,

6) uchwały Nr (...) z dnia 14 kwietnia 2011r. Walnego Zgromadzenia w sprawie dokonania zmian w statucie poprzez dodanie w § 22 ust. 2a w przedmiocie nabywania nowych udziałów i ich ilości,

7) uchwały Nr(...) z dnia 14 kwietnia 2011r. Walnego Zgromadzenia w sprawie podziału nadwyżki bilansowej za rok 2009r.,

8) uchwały Nr (...) z dnia 14 kwietnia 2011r. Walnego Zgromadzenia w sprawie podziału nadwyżki bilansowej za rok 2010,

9) uchwały Nr(...). z dnia 14 kwietnia 2011r. Walnego Zgromadzenia w sprawie utworzenia funduszu rezerwowego z przeznaczeniem na pożyczki dla członków spółdzielni.

Odnośnie uchwał Nr(...) Walnego Zgromadzenia powód na wypadek nie uwzględnienia żądania o stwierdzenie ich nieważności zgłosił żądanie ewentualne o ich uchylenie. Wniósł także o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że K. N. (1) nie był i nie jest członkiem pozwanej Spółdzielni i z tego względu nie mógł wejść w skład Zarządu Spółdzielni. Nie spełnia on wymogu reprezentacji Spółdzielni do zwoływania walnego zgromadzenia, przewodniczenia jego obradom oraz brania udziału w głosowaniu, co wywołuje skutek w postaci nieważności uchwał. Na wypadek nie podzielenia przez Sąd powyższego stanowiska powód wskazał, że uchwały nr (...) zostały podjęte z pokrzywdzeniem jego osoby oraz członków, którzy posiadają większość udziałową i z tej przyczyny powinny być uchylone.

Pozwana Spółdzielnia (...) w B. wniosła o oddalenie powództwa. Wskazała, że w przypadku zaskarżonych uchwał Rady Nadzorczej i Zarządu powód nie wyczerpał drogi wewnątrzspółdzielczej przewidzianej w statucie Spółdzielni. Odnosząc się do żądania powoda uchylenia uchwał podniosła, że są one zgodne z postanowieniami statutu. Nie można też dopatrzeć się działania z zamiarem pokrzywdzenia członków Spółdzielni.

Wyrokiem z dnia 22 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił powództwo o stwierdzenie nieważności uchwał (pkt I), uchylił uchwały Nr (...)Walnego Zgromadzenia Członków z dnia 14 kwietnia 2011 r. (pkt II), zasądził od pozwanej Spółdzielni (...) w B. na rzecz powoda J. M. kwotę 800 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu (pkt III), zniósł między stronami pozostałe koszty procesu (pkt IV).

Sąd pierwszej instancji ustalił, że pozwana Spółdzielnia (...) w B. powstała w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku. Początkowo liczyła ok. 250 członków. Z biegiem lat liczba członków zmniejszyła się, a na obecną chwilę jest ich 10. Czterech członków posiada od 22 do 28 udziałów, pozostałych sześciu do 1 do 13 udziałów. Powód posiada 27 udziałów.

Nadto, ustalił, że podstawie decyzji Urzędu Miejskiego w B. z dnia 14 marca 1990r. oddano w użytkowanie pozwanej Spółdzielni na czas nieokreślony działkę gruntu nr(...)położoną w B. przy Placu (...) zabudowaną budynkiem biurowym. Budynek w stanie nadającym się do kapitalnego remontu przekazany został nieodpłatnie. Następnie, na podstawie umowy z dnia 21 sierpnia 1995r. grunt został oddany pozwanej w wieczyste użytkowanie, a własność budynku została odpłatnie przeniesiona za kwotę 29.400 zł. Remont tego budynku odbył się ze środków wpłacanych przez członków spółdzielni w kwotach najpierw po 1.500 zł, a następnie po 1000 zł i poprzez ich własną pracę. Stawkę roboczogodziny przy wykonywaniu prac ustalono na kwotę 0,90 zł. Stosownie do zaangażowania finansowego i pracy własnej członkowie otrzymali odpowiednio więcej udziałów.

Aktualny statut pozwanej Spółdzielni został ustalony w brzmieniu nadanym mu uchwałą Nr (...) Walnego Zgromadzenia z dnia 20 września 1999r. Zmiana § 22 statutu dotyczyła wpisowego, udziałów i wkładów. Wkłady miały być wnoszone w gotówce na okres 2 lat od dnia dokonania wpłaty. Miały one być oprocentowane ze środków Spółdzielni za czas pozostawania ich w jej dyspozycji. Ustalono również, że najniższy wkład wynosi 100 zł. Oprocentowanie udziałów miało być wypłacane członkom kwartalnie. Kolejnych zmian w statucie dokonano uchwałą Nr(...)Walnego Zgromadzenia z dnia 11 marca 2002r. Dotyczyła ona zmiany § 19 statutu w przedmiocie możliwości wykreślenia członka spółdzielni w przypadku niewniesienia udziału w ustalonym terminie. Wykreślenie winno być poprzedzone wezwaniem członka do uregulowania wpłaty.

Z dalszych ustaleń Sądu wynika, że w dniu 21 grudnia 1988r. K. N. (1) złożył deklarację przystąpienia do pozwanej spółdzielni. Na posiedzeniu Zarządu pozwanej Spółdzielni w dniu 13 stycznia 1989r. został on przyjęty w poczet członków spółdzielni. Nazwisko K. N. (1) figuruje na wykazach udziałów za lata 1990, 1992, 1993, 1994. Wypłacano mu dywidendy nadto, uczestniczył on w Walnych Zgromadzenia pozwanej Spółdzielni. Na Walnym Zgromadzeniu w dniu 9 kwietnia 2009r. zobowiązano Zarząd Spółdzielni do skierowania wniosku do Rady Nadzorczej o wykluczenie M. N. i K. N. (1) z grona członków. Rada Nadzorcza podjęła decyzję o wykreśleniu K. N. (1) i powiadomiła go o tym pismem z dnia 12 maja 1995r. K. N. (1) od tej decyzji odwołał się do Walnego Zgromadzenia. Odwołanie jego zostało uwzględnione.

W 2000r. część członków spółdzielni złożyła ponowne deklaracje przystąpienia do spółdzielni. Wśród tych deklaracji nie ma deklaracji K. N. (2), który odmówił jej podpisania.

Decyzją Rady Nadzorczej pozwanej Spółdzielni z dnia 22 listopada 2010r. odwołany został Zarząd w składzie: J. M. – Prezes Zarządu, J. A. – sekretarz i J. G. (1) – Członek Zarządu. Aktualnymi członkami Zarządu pozwanej Spółdzielni są K. N. (1) i J. G. (1).

W dniu 18 kwietnia 2011r. odbyło się Walne Zgromadzenie Członków pozwanej Spółdzielni. Na zgromadzeniu tym był obecny powód, a Przewodniczącym Walnego Zgromadzenia został K. N. (2). Na zgromadzeniu tym podjęto 9 uchwał, w tym uchwały bliżej opisane w pozwie.

Jak ustalił Sąd Okręgowy, wcześniej, dnia 2 marca 2010r. Walne Zgromadzenie pozwanej podjęło między innymi uchwałę Nr (...) dotyczącą podziału nadwyżki bilansowej w kwocie 251.357,27zł w ten sposób że 5 % tej nadwyżki zostało przeznaczone na fundusz zasobowy, 1,5% na oprocentowanie udziałów, 93,5 % po potrąceniu podatku w do podziału w częściach równych na każdego członka. Powód zaskarżył tę uchwałę. Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 24 września 2010r., sygn. akt I C 221/10, uchylił powyższą uchwałę, a apelacja pozwanej została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 grudnia 2010r., sygn. akt I A Ca 581/10.

Odnosząc się do żądania o stwierdzenie nieważności uchwały Rady Nadzorczej Nr (...) z dnia 22 listopada 2010r. o powołaniu w skład zarządu K. N. (1) Sąd na podstawie art. 46 ustawy prawo spółdzielcze, § 31 pkt 8 statutu spółdzielni oraz art. 24 ustawy wywiódł, że w przypadku tej uchwały istniał wymóg wyczerpania drogi wewnątrzspółdzielczej poprzez złożenie odwołania do Walnego Zgromadzenia. Powód nie wykazał, aby ten tryb wyczerpał. W tych okolicznościach, zdaniem Sądu należało przyjąć, że żądanie powoda zmierzało w istocie do ustalenia w trybie art. 189 kpc nieistnienia członkostwa K. N. (2) – obecnego Prezesa Zarządu pozwanej Spółdzielni. Sąd analizując kwestię interesu prawnego w rozumieniu art. 189 kpc wskazał na ustaloną w orzecznictwie zasadę, że nie ma interesu prawnego ten, kto może poszukiwać ochrony prawnej na drodze powództwa o zasądzenie świadczenia pieniężnego lub niepieniężnego. Na gruncie prawa spółdzielczego przyjmuje się, że interes prawny nie występuje wówczas, gdy możliwe jest powództwo o świadczenie, jak i wtedy gdy interes ten może być lub powinien być zaspokojony w specjalnie unormowanym postępowaniu. Podnosząc, że powód nie wyczerpał w przypadku uchwały Rady Nadzorczej Nr (...) z dnia 22 listopada 2010r. drogi wewnątrzspółdzielczej Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że nie może on domagać się w oparciu o postanowienia art. 189 kpc ustalenia nieistnienia podstaw prawnych członkostwa innego członka pozwanej Spółdzielni.

N. od powyższego Sąd zaznaczył, iż twierdzeniom powoda odnośnie nieuiszczenia przez K. N. (1) wymaganej kwoty jednego udziału przeczy oświadczenie z dnia 26 września 2000 r., z którego wynika, że na dzień 31 grudnia 1999 r. kwota udziałów K. N. (1) wynosiła 558, 45 zł. Wskazał też, że świadkowie: M. D., J. G. (2), P. Ł., R. O. potwierdzili członkostwo K. N. (1) w Spółdzielni, przy czym ich zeznania znajdują oparcie w protokołach Walnych Zgromadzeń, dowodach wypłaty dywidendy i w uchwale z dnia 13 stycznia 1989 r. o przyjęciu K. N. (1) w poczet członków. Zaznaczył też, że powód będąc członkiem Zarządu spółdzielni nie kwestionował członkostwa K. N. (1).

Odnosząc się do żądania uchylenia uchwał Nr (...) jako naruszających interes członka, Sąd Okręgowy przywołał art. 67 ustawy Prawo spółdzielcze, zgodnie z którym spółdzielnia prowadzi działalność gospodarczą na zasadach rachunku ekonomicznego przy zapewnieniu korzyści członkom spółdzielni. Wskazał, że zasadniczymi funduszami własnymi tworzonymi w spółdzielni są: fundusz udziałowy powstający z wpłat udziałów członkowskich, odpisów na udziały członkowskie nadwyżki bilansowej lub innych odrębnych źródeł określonych w odrębnych przepisach, fundusz zasobowy powstający z wpłat przez członków wpisowego, części nadwyżki bilansowej lub innych źródeł określonych w odrębnych przepisach - art. 78 § 1 prawa spółdzielczego. Zgodnie z § 2 tego przepisu spółdzielnia tworzy także inne własne fundusze przewidziane w odrębnych przepisach oraz w jej statucie, przy czym statut pozwanej Spółdzielni w § 39 stanowi powtórzenie postanowień art. 78 § 1 prawa spółdzielczego.

Uchwała Nr (...)dotycząca zmiany statutu przez dodanie w § 22 ust. 2 stanowiącego, że każdy członek Spółdzielni byłby uprawniony do nabycia udziałów w ilości nieprzekraczającej 35, w ocenie Sądu, ogranicza wysokość funduszu własnego spółdzielni, a tym samym ogranicza prawa członka do uczestniczenia w podziale nadwyżki bilansowej stosownie do jego chęci i możliwości angażowania się w tworzenie funduszy własnych spółdzielni, przez co jest krzywdząca dla powoda i narusza jego interesy.

Odnosząc się do uchwał Nr(...) dotyczących podziału nadwyżki bilansowej za rok 2009 i za rok 2010r., Sąd wskazał, że uchwała Nr (...) została podjęta w miejsce uchylonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 24 września 2010r., sygn. akt I C 221/10, uchwały Nr(...) Walnego Zgromadzenia z dnia 25 marca 2010r. Sąd przytoczył art. 76 i 77 prawa spółdzielczego, jak też § 42 statutu określający zasady podziału nadwyżki bilansowej i wskazał, że obecny majątek spółdzielni i źródło jej dochodów uzależniony był od indywidualnego zaangażowania poszczególnych członków. W tych okolicznościach zeznania świadków M. D., J. G. (2), P. Ł. oraz R. O., a także członków Zarządu K. N. (2) i J. G. (1), z których wynika, iż na aktualną ilość ich udziałów miała jedynie wpływ niższa stawka roboczogodziny, za którą wykonywali remont budynku biurowego uznał za niewiarygodne. Świadczenie ci znajdują się tej grupie członków którzy posiadają od 1 do 13 udziałów, a zatem, w ocenie Sądu Okręgowego, są zainteresowani w równym podziale nadwyżki bilansowej, a nie proporcjonalnie do ilości posiadanych udziałów. Powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2007r., V CSK 125/07, Sąd wywiódł, że zasada równości praw wynikająca z członkostwa nie oznacza, że wszyscy członkowie mają takie same udziały w nadwyżce bilansowej. Prawo udziału w nadwyżce bilansowej nie może być rozumiane w kategoriach bezwzględnej równości. Takie rozumienie zasady równości w odniesieniu do podziału nadwyżki bilansowej oznaczałoby, że byłaby ona dzielona między członków bez uwzględnienia wniesionych przez nich udziałów lub ich osobistej działalności, co byłoby rozwiązaniem niesprawiedliwym i niesłusznym.

W świetle powyższego Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że uchwały Nr (...). naruszają interes powoda przez pozbawienie go udziału w nadwyżce bilansowej w wielkości odpowiadającej ilości posiadanych przez niego udziałów i jego stopnia zaangażowania w powstanie aktualnego majątku pozwanej Spółdzielni, a przez to są dla niego krzywdzące i jako takie podlegają uchyleniu. Ocenił, że zaskarżona uchwała Nr(...) co do zasady i sposobu podziału nadwyżki bilansowej za rok 2009r. nie różni się od uchwały uchylonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego i stanowi próbę omięcia tego orzeczenia Sądu.

Odnosnie uchwały Nr (...) Sąd Okręgowy wskazał, że jest ona bardzo podobna w swej treści do uchwały Nr (...) podjętej także na Walnym Zgromadzeniu w dniu 14 kwietnia 2011r. i zmierza do pozbawienia członków udziału w podziale nadwyżki bilansowej. Jest sprzeczna z postanowieniami § 39 statutu. Sąd pokreślił, że jedynym źródłem dochodu pozwanej spółdzielni są dochody z wynajmu pomieszczeń w wyremontowanym budynku i jeżeli zostanie on sprzedany,

to członkowie spółdzielni mający najwięcej udziałów, w tym powód, zostaną faktycznie pozbawieni udziału w podziale uzyskanej z tego tytułu nadwyżki bilansowej. Zatem także ta uchwała, zdaniem Sądu Okręgowego, narusza interes powoda.

Apelację od powyższego wyroku wniosły obie strony.

Powód zaskarżając wyrok w całości zarzucał:

- naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie tj. art. 18 § 2 pkt 1 i 2 i art. 24, art.32 § 3 ustawy Prawo spółdzielcze, art. 189 kpc oraz art.58 § 1 kc
- naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 229 kpc, art.232 kpc, art. 233 kpc,
- nierozpoznanie istoty sprawy.

Wskazując na powyższe wniosł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez ustalenie nieważności uchwał organów spółdzielni i zasądzenie kosztów procesu w postępowaniu przed sądem I instancji oraz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego (k. 443 – 450).

Pozwana zaskarżyła wyrok w części odnoszącej się do punktów II – IV zarzucając:

- naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 126² kpc oraz art. 130 § 1 kpc w związku z art. 27 ust. 8 i 8a ustawy o kosztach w postępowaniu cywilnym,
- naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 126 § 1 pkt 4 kpc w związku z art. 130 § 1 kpc,
- naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 86 kpc w związku z art. 92 kpc oraz art. 379 pkt 2 kpc,
- naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 227, 233 kpc w związku z art. 328 § 2 kpc, art. 217 i 232 kpc,
- naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 42 § 3 w związku z art. 76 i 77 ust. 2 ustawy prawo spółdzielcze oraz art. 6 kc,

i wskazując na powyższe wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku co do punktu II wyroku, poprzez oddalenie powództwa w całości, w punkcie III poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania za I instancję wg norm przepisanych, w punkcie IV poprzez obciążenie w całości powoda kosztami postępowania oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania za II instancję wg norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, z pozostawieniem temu Sądowi orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego, w tym o kosztach zastępstwa procesowego (k. 425 – 439).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Jak wynika z treści pozwu powód w przedmiotowej sprawie wniosł o stwierdzenie nieważności określonych uchwał organów Spółdzielni (...)w B. tj. uchwały Nr(...) z dnia 22 listopada 2010 r. Rady Nadzorczej, uchwały Nr (...) Zarządu Spółdzielni, uchwał Walnego Zgromadzenia Spółdzielni z dnia 14 kwietnia 2011 r. Nr (...), Nr (...), Nr (...), Nr (...), Nr (...), Nr (...) oraz Nr (...). Na wypadek nieuwzględnienia powyższego roszczenia zgłosił żądanie uchylenia uchwał Nr (...), Nr (...), Nr (...) i Nr (...) podjętych w dniu 14 kwietnia 2011 r. przez Walne Zgromadzenie. Wskazana konstrukcja pozwu w tej sprawie nie pozostawia wątpliwości – i nie miał ich także Sąd pierwszej instancji - że powód wystąpił z roszczeniem ewentualnym. Powód zgłosił bowiem dwa roszczenia, przy czym w pierwszej kolejności domagał się stwierdzenia nieważności bliżej opisanych uchwał, zaś dopiero na wypadek nieuwzględnienia tego żądania wnosił o uchylenie określonych uchwał.

Zgłoszenie żądania ewentualnego jest szczególnym przypadkiem kumulacji roszczeń procesowych (art. 191 kpc), o których sąd jednak nie orzeka jednocześnie, ale kolejno i to zależnie od tego, jak orzeknie o roszczeniu zgłoszonym w pozwie na pierwszym miejscu. W takiej sytuacji opłata powinna być uiszczona tylko od jednego żądania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 1996 r. III CRN 58/95 – Lex nr 1112063, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 listopada 2008 r., VI A Cz 1842/08, Monitor Prawniczy 2010, nr 11, s. 644, z komentarzem M. Warzecha; H.E. Zadrozniak, Szczególna kumulacja roszczeń w procesie cywilnym, PiP 2009, z. 1, s. 97 i n.; A. Tyryluk Instytucja żądania ewentualnego, Monitor Prawniczy 1995, nr 1 s. 7 i n.).

W tych okolicznościach, wbrew zarzutom pozwanej, pozew został prawidłowo zarejestrowany a sprawa oznaczona właściwym symbolami. Prawidłowo i zgodnie z dyspozycją przepisów art. 126² § 1 i 130 § 1 kpc oraz art. 27 ustawy o kosztach sądowych Przewodniczący wezwał powoda do uiszczenia opłaty sądowej od żądania stwierdzenia nieważności uchwał, przy czym prawdopodobnie skutek omyłki opłatę tę początkowo określił od 8 uchwał podczas, gdy żądanie stwierdzenia nieważności dotyczyło 9 uchwał. Powód uiszczył opłatę stosownie do wezwania, a po spostrzeżeniu przez sąd braku pełnej opłaty i zobowiązaniu do jej uzupełnienia – uzupełnił (k. 57, k. 226). Jest oczywiste, że uchybienie dokładności i staranności przez sąd na wstępnym etapie nadawania biegu pozwu i dostosowanie się strony do wezwania sądu nie mogą rodzić dla strony ujemnych konsekwencji, a nadto nie mogły mieć żadnego wpływu na treść wydanego wyroku.

W sprawie nie doszło też do zarzucanego przez pozwaną uchybienia przepisowi art. 126§ 1pkt 4 kpc w zw. z art. 130 § 1 kpc – przez niewezwanie powoda do usunięcia braku pozwu przez złożenie podpisu. Jest niewątpliwe, że pozew został podpisany własnoręcznie przez powoda, przy czym podpis zawiera indywidualne cechy, utrudniające podrobienie i jednocześnie pozwalające na odróżnienie go od innych, utożsamienie podpisu z nazwiskiem podpisującego i dające pewność, że podpisujący chciał podpisać się pełnym swoim nazwiskiem oraz uczynił to w formie, jakiej przy podpisywaniu dokumentów stale używa.

Zaskarżony wyrok podlegał jednak uchyleniu z powodu nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji z przyczyny określonej w przepisie art. 379 pkt 2 kpc.

Zgodnie z treścią tego przepisu nieważność postępowania zachodzi gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany. Z taką sytuacją mamy do czynienia w sprawie niniejszej, aczkolwiek nie z przyczyn odnoszących się do pełnomocnika powoda wskazanych w apelacji pozwanej (zarzut pod poz. 3). Wgląd w dołączone do akt pełnomocnictwo procesowe udzielone przez powoda radcy prawnemu (k. 64) nie daje podstaw do formułowania zastrzeżeń odnośnie jego rzeczywistego zakresu i prawidłowości umocowania pełnomocnika do reprezentowania powoda w przedmiotowej sprawie zarówno w zakresie żądania zgłoszonego na pierwszym miejscu, jak i w zakresie żądania ewentualnego.

Natomiast, w sprawie nie był należycie umocowany pełnomocnik pozwanej Spółdzielni. Wprawdzie w tym zakresie strony nie sformułowały zarzutów apelacyjnych, ale z uwagi na przepis art. 378 § 1 kpc Sąd drugiej instancji nieważność postępowania bierze pod uwagę z urzędu.

Treść pełnomocnictwa udzielonego przez pozwaną Spółdzielnię radcy prawnemu świadczy o tym, że został on umocowany jedynie do reprezentowania pozwanej w sprawie o uchylenie uchwał (k. 73), czyli odnośnie żądania zgłoszonego jako ewentualne. Analiza akt sprawy z kolei dowodzi, iż pełnomocnik pozwanej działał w niej aktywnie w pełnym zakresie i oponował nie tylko żądaniu o uchylenie uchwał, lecz także o stwierdzenie ich nieważności. Już w odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanej (k.67-72) przedstawiał liczne argumenty przeciwko twierdzeniom powoda odnośnie zaistnienia przesłanek do stwierdzenia nieważności uchwał. Brał aktywny udział, zastępując pozwaną, w całym toczącym się postępowaniu i celem wykazania ważności zaskarżonych uchwał przedkładał pisma procesowe, przedstawiał szereg dowodów z dokumentów, jak też wnosił o przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków, które to wnioski Sąd pierwszej instancji uwzględnił. W tej sytuacji nie można uznać, iż pełnomocnik pozwanej brał udział tylko w tej części postępowania przed Sądem pierwszej instancji, która dotyczyła roszczenia ewentualnego o uchylenie uchwał. Uczestniczył on w tym postępowaniu w pełnym zakresie przeciwstawiając

się zarówno żądaniu zgłoszonemu w pierwszej kolejności, jak i żądaniu ewentualnemu, chociaż pełnomocnictwo upoważniało go do reprezentowania pozwanej tylko odnośnie żądania ewentualnego (o uchylenie uchwał), co uszło uwadze Sądu pierwszej instancji.

Podkreślić trzeba, iż do prawidłowej reprezentacji strony kodeks postępowania cywilnego przywiązuje szczególne znaczenie. Rygory procesowe, w tym te dotyczące udzielania pełnomocnictwa, są ustanawiane nie tylko dla ochrony konkretnych praw i interesów procesowych stron, ich przestrzeganie służy w wymiarze ogólnym zarówno stronom, jak i interesowi wymiaru sprawiedliwości.

W judykaturze dominuje pogląd uznający za dopuszczalne i prawnie skuteczne następcze zatwierdzenie przez stronę czynności procesowej dokonanej w jej imieniu przez osobę działającą bez pełnomocnictwa, jeżeli osoba ta mogła być pełnomocnikiem tej strony (por. postanowienie z dnia 29 września 1998 r., II CKN 529/98, nie publ., wyrok z dnia 10 sierpnia 2000 r., IV CKN 1137/00 nie publ., postanowienie z dnia 18 listopada 2005 r., IV CZ 112/05, nie publ., uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2008 r., III CZP 154/07, OSNC 2008, Nr 12, poz. 133, i z dnia 23 stycznia 2009 r., III CZP 118/08, OSNC 2009, Nr 6, poz. 76, postanowienie z dnia 8 lipca 2011 r., IV CSK 502/10, nie publ., wyrok z 23 maja 2012 r. III CSK 274/11, Biul.SN 2012/7/14). Argumenty przemawiające za tym stanowiskiem wyłożone zostały najszerzej w uchwałach 7 sędziów: z dnia 8 lipca 2008 r., III CZP 154/07 i z dnia 23 stycznia 2009 r., III CZP 118/08, w których Sąd Najwyższy odwołał się do art. 401 pkt 2 k.p.c., dopuszczającego potwierdzenie przez stronę czynności dokonanych w jej imieniu przez osobę nienależycie umocowaną. Wskazał, że z konstrukcji tego przepisu wynika, iż potwierdzenie czynności wyłącza możliwość powołania się na niewłaściwą reprezentację jako podstawę wznowienia. Dostrzega się w nim wyraz ogólnej zasady dopuszczalności potwierdzania przez stronę czynności procesowych, a także odwołanie się do względów pragmatycznych, zapobiegających negatywnym skutkom nieważności postępowania. Zdaniem Sądu Najwyższego, następcze potwierdzenie czynności procesowych przez stronę jest dopuszczalne. W sytuacji, w której strona z takiej możliwości skorzystała, przyczyna nieważności, o jakiej mowa w art. 379 pkt 2 kpc zostaje usunięta ze skutkiem ex tunc, co powoduje brak podstaw do uchylenia wydanego w sprawie wyroku na podstawie art. 386 § 2 kpc, a gdy wyrok się uprawomocni - brak podstaw do wznowienia postępowania (art. 401 pkt 2 in fine kpc).

Aprobuując powyższe poglądy judykatury Sąd Apelacyjny podjął próbę konwalidacji nienależytego umocowania pełnomocnika strony pozwanej, która jednak okazała się bezskuteczna. Pełnomocnik strony pozwanej nie wykonywał bowiem wezwania do uzupełnienia pełnomocnictwa (k. 776), natomiast pozwana Spółdzielnia mimo zakreślonego jej dwutygodniowego terminu do zatwierdzenia czynności procesowych radcy prawnego w zakresie powództwa o stwierdzenie nieważności uchwał podjętych przed Sądem Okręgowym i postępowania przed Sądem Apelacyjnym, czynności tych nie zatwierdziła.

W świetle powyższego trzeba stwierdzić, iż postępowanie przed Sądem pierwszej instancji było dotknięte nieważnością w rozumieniu art. 379 pkt 2 kpc. Toczyło się ono bowiem z udziałem osoby, która nie przedłożyła należytego pełnomocnictwa wykazującego umocowanie do występowania w sprawie w imieniu strony pozwanej, a brak ten nie został usunięty, ani nie doszło do zatwierdzenia czynności pełnomocnika przez stronę.

Zgodnie z treścią art. 386 § 2 kpc w razie stwierdzenia nieważności postępowania sąd drugiej instancji uchyla zaskarżony wyrok, znosi dotychczasowe postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Uchyleniu podlegał cały wyrok, bo należy mieć na uwadze, że warunkiem rozpoznania sprawy w zakresie żądania ewentualnego jest wcześniejsze zbadanie i ustalenie braku przesłanek do uwzględnienia żądania zgłoszonego w pierwszej kolejności (oddalenie powództwa o stwierdzenie nieważności uchwał). Skoro nastąpiło ono w warunkach nieważności postępowania, to nie może ostać się także, jako przedwczesne, orzeczenie o żądaniu ewentualnym. W takim stanie rzeczy nie zachodzi też obecnie potrzeba ustosunkowywania się do pozostałych zarzutów naruszenia prawa procesowego oraz zarzutów naruszenia prawa materialnego.

Z uwagi na powyższe Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok w całości, zniósł postępowanie przed Sądem Okręgowym i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej (art. 386 § 2 kpc i art. 108 § 2 kpc).

Końcowo, należy wskazać, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd pierwszej instancji powinien wyjaśnić czego w istocie dotyczy uchwała Rady Nadzorczej Spółdzielni (...) w B. nr (...) z dnia 22 listopada 2010 r., co do której powód wnosił o stwierdzenie nieważności. Z treści pozwu wynika, iż uchwała ta miała dotyczyć powołania w skład Zarządu Spółdzielni K. N. (1). Nie została ona jednak przedłożona przez stronę powodową. Strona pozwana zaś na etapie postępowania przed Sądem Apelacyjnym wykonując zobowiązanie do wykazania, że osoby udzielające pełnomocnictwa procesowego były do tego umocowane, przedłożyła uchwałę Rady Nadzorczej z dnia 22 listopada 2010 r. o powołaniu w skład Zarządu Spółdzielni m.in. K. N. (1), przy czym uchwała ta nosi numer (...).